

רק שלא יגיד את המילה הזאת

כתבה יעל נאמן ברק

אייר אבי כץ

הוצאת הקיבוץ המאוחד, קריאת עשרה, 2012

על הספר

תמר היא תלמידה מצטיינת ומשתתפת בחוג מחוננים בטכניון. יש לה סוד, שהיא לא מגלה בכיתה. אחיה, נדב, הוא ילד איטי ולומד בכיתה מיוחדת. הספר מספר על התמודדותם של נדב, תמר ומשפחתם עם בעיותיו של נדב הן מבחינה חברתית והן מבחינה לימודית. בסיום הספר נדב מצליח בעזרת מורה מסור לעלות לתורה בבר המצווה שלו ולהפגיע את כל בני משפחתו.

הספר מעלה באופן ישיר ועקיף את הבעיה איך לקבל את הילד החריג במשפחה ובחברה בכלל, וזוהי הזדמנות חשובה לדון על כך עם הילדים.

בנוסף אפשר לדון בעקבות הספר על נושאים מגוונים: יחסי הורים וילדים, יחסים בחברת הילדים, מסיבות והתבגרות, הצלחה וכישלון, קריאת ספרים והשפעתם, ועוד.

פעילות

א. קריאה משותפת של פתיחת הסיפור, עמודים 9-11

דיון בכיתה

- מהן הבעיות העולות מפתיחת הספר?
- מהי המילה שמספרת הסיפור לא רוצה שיגידו?

המורה תקרא עם הילדים את הצעת החוק בעניין שימוש במילה "מפגר". לדיון:

- איזה מושג מוחלף על פי הצעת החוק? מדוע?
- האם החלפת המושגים תפתור את הבעיה?

קטעים מהצעת החוק בעניין שימוש במילה "מפגר"

הכנסת העשרים

יוזמים: חברי הכנסת

איציק שמולי

אחמד טיבי

נורית קורן

יואב בן צור

אורלי לוי אבקסיס

מאיר כהן

מיכל רוזין

—

2790/20/פ

הצעת חוק החלפת המונח מפגר (תיקוני חקיקה), התשע"ו–2016

הצעת החוק מציעה לבטל את השימוש במונח "מפגר" על כל הטיותיו בחקיקה הישראלית ולהחליפו במונח "בעל מוגבלות שכלית התפתחותית" על כל הטיותיו בהתאמה. השימוש במונח "מפגר" לתיאור בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית הוא בעייתי, בשל הקונוטציות הנלוות לו ובשל העובדה כי בעולם המקצועי הוא כבר אינו בשימוש והוחלף זה מכבר.

המונח המוצע, "בעל מוגבלות שכלית התפתחותית" הוא המונח שבו נעשה שימוש כיום.

כבר לפני כעשרים שנים קבע המחוקק שיש להגן על כבודו של אדם עם מוגבלות, ואף עיגן

את זכותו זו להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה בכל תחומי החיים, תוך שהצהיר שזכויות אלו ומחויבות החברה אליהן, מושתתות על ההכרה בעקרון השוויון, על ההכרה בערך האדם שנברא בצלם, ועל עקרון כבוד הבריות, ונתן לה תוקף בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998, אולם התאמה של המונח מפגר בחוק, נשתכחה מלב. התאמה לשונית זו אינה מתבקשת אך בשל התאמתה לזמננו וימינו אנו, אלא בעיקר בשל מחויבותנו הן כפרטים והן כחברה כלפי כבודו של אדם, באשר הוא, ועל מנת שעקרונות היסוד הנזכרים לעיל, יקבלו ביטוי ראוי והולם ולא יישארו מן השפה ולחוץ. לפיכך, מוצע בזאת להחיל את השימוש במונח "בעל מוגבלות שכלית התפתחותית" בחקיקה בישראל על מנת לשמור על כבודם של בני אוכלוסייה זו.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"א באדר ב' התשע"ו – 21.3.16

קריאת הספר כולו

לאחר הקריאה או תוך כדי הקריאה המורה תציע לתלמידים לבחור את אחד הנושאים הבאים לדיון קבוצתי ואחר כך לשיחה במליאה.

משפחתה של תמר והיחסים במשפחה

- דמויותיהם של האב והאם
- יחסי תמר עם אמה ואביה, מה נדרש ממנה ואיך עמדה בדרישות אלה?
- כיצד טיפלה תמר בשני האחים שלה נדב ויוני?
- כיצד התמודד יוני עם התנהגות הילדים כלפיו בגלל אחיו? מדוע לא שיתף את הוריו בבעיותיו אלה?
- היחסים בין הדודות לבין משפחתה של תמר.
- מדוע, לדעתכם, שמרו בני המשפחה את מצבו של נדב בסוד? האם עשו נכון לדעתכם?

חברת הילדים בכיתה ובחוג

- דמותה של רוני והחברות בינה לבין תמר, כיצד עזרה רוני לתמר וכיצד תמר עזרה לרוני?
- אלעד ויסברג, כדמות שלילית מתחילת הספר ועד סופו.
- דמותו של אלון, כיצד השתנתה הדעה של תמר עליו לאורך הספר?

- זוהר, מקומה בכיתה ויחסיה עם תמר.
- דמותו של מיכאל, הדרך שבה עזר לתמר.
- ספרו על הנסיעה לרחובות מטרתה והישגיה. האם לדעתכם פעלו שני הילדים באחריות כשנסעו לבדם למכון ויצמן מחיפה?

היחס לחרוג

- השוו בין התנהגותם של אלעד, אלון, (ראו למשל עמודים 76, 99-100) של חבריו לכיתה של יוני (למשל עמודים 48-49), לבין התנהגותו של מיכאל כלפי נדב (ראו למשל עמוד 144).
- כיצד התנהג עידו מהחוג בטכניון כאשר הבין שלא פעל טוב כשהעליב את מיכאל. (ראו עמודים 110-112)

לפניכם שני איורים:

- התבוננו באיור מעל וקראו את הטקסט המצולם בו. ספרו כיצד התנהג אלון לתמר כשבאה לביתו?

אולי תספרי לי עוד סיפור מהמיתולוגיה היוונית?
זמר מיכאל.
זכרתי בו מופתעת. חשבתי שהוא לא אוהב סיפורים.
את מספרת נורא יפה, "הסביר מיכאל.

- האיור מעל מתאר את מיכאל ותמר. קראו את הטקסט המצולם בו ותארו מה מתרחש באותו איור.
- בעקבות שני איורים אלה ובעקבות כל מה שידוע לכם על הדמויות של אלון ומיכאל הסבירו מדוע לא רצתה תמר להיות חברה של אלון למרות שחלמה על כך כל השנה, ומדוע העדיפה את חברתו של מיכאל. מה דעתכם על כך?

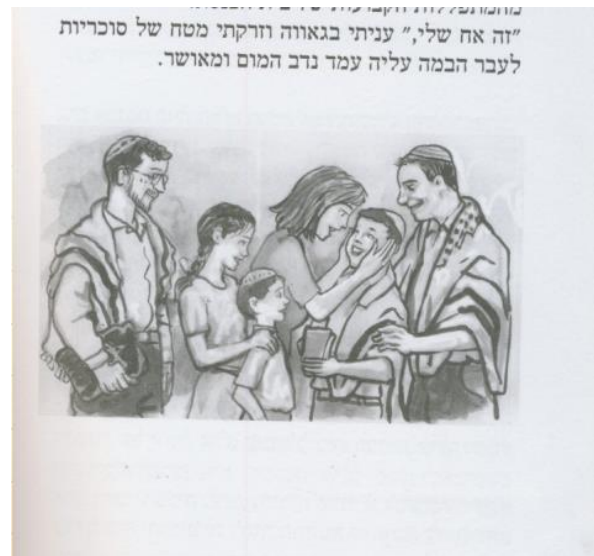
בר המצווה כנקודת מפנה בספר

- ספרו על ההכנות לבר המצווה, החששות מצד כל בני המשפחה, ספרו על יואל, על התמיכה שלו במשפחה לאורך כל הדרך, על הדרך שבה לימד את מיכאל ועל האירוע עצמו.

לפניכם שני איורים המתייחסים לבר המצווה

- האיור מעל מתרחש בבית הדודה. קראו את הטקסט המצורף לאיור זה מה קורה באירוע זה? מה לדעתכם הרגישו בני המשפחה, האב האם והאחים באותו אירוע?

- האיור מעל מתרחש אחרי העלייה לתורה. קראו את הטקסט שבראש האיור, התבוננו בדמויות ותארו מה הרגישו כל אחד מבני המשפחה ויואל המורה באירוע זה?

מבוגרים בספר

ספרו על אחד המבוגרים בספר ומקומו בעלילה:

- אמה של רוני

- אמהות נוספות של הורי הילדים בכיתה
- המורה יהודית
- ציפורה מהחנות
- אלכס, החוקר ממכון ויצמן

• ספרי הקריאה של תמר המוזכרים בספר

- לאורך הספר מביאה המספרת שמות רבים של ספרי קריאה שתמר קוראת במשך השנה, ולפעמים גם את תגובותיה. אחד הספרים "שני רעים יצאו לדרך" גם משפיע על החלטתה לנסוע למכון ויצמן ברחובות. (ראו עמוד 118)
- בחרו את אחד הספרים שתמר קוראת, (אפשר "שני רעים יצאו לדרך", או כל ספר אחר שמוזכר) וספרו עליו. אם מצאתם קשר בינו לבין סיפורה של תמר תארו אותו.

הכינו:

ד"ר איה מרבך

ד"ר רחל עזוז

מחברות ספרי לימוד בלשון